

CRISPETES I PEL·LÍCULES TAQUILLERES

Anàlisi de la cultura contemporània a través de pel·lícules taquilleres: dels líders a la sostenibilitat

[amb algunes idees per activitats]
[amb propostes de treball a casa]

benvinguda

0_Goyo, 8'33"

Qui és Mike? (el líder) per què sempre hi ha un líder? Hollywood sempre fa líders. Benvinguts/des a Hollywood.

0_intros_Hollywoods, 3'15"

- [repartiment de crispetes]

Quantes pel·lícules taquilleres hi ha?

- [Es fa llista de pel·lícules taquilleres que han vist]
- [Que cadascú es faci una llista de 5-10 pelis taquilleres que hagin vist, que ens servirà per l'activitat. Que deixin espai per escriure després del títol]
- [Es discuteix quin és el criteri per classificar com a taquillera una peli. Quanta gent l'ha de veure? O va per quants diners fa?]
- [proposta de treball a casa: investigar quan considerar taquillera una peli, i quines han estat les pelis més taquilleres]

En la nostra opinió... només 1! és sempre la mateixa, és el mateix argument amb diferents personatges i efectes... Avui, aquí anem a veure aquesta única pel·lícula. De quina peli es tracta?

- ***El líder***

Sempre hi ha la figura del líder, com diu Goyo. Però hi ha diferents tipus de líder. La cosa va començar amb els còmics, el primer llenguatge visual. Els superherois. El seu origen és d'abans dels anys 60-70, el boom de les pelis. I per això són personatges amb una psicologia complexa. Són persones extraordinàries, però diverses: un súper-ric que es fa a si mateix, un extraterrestre, un noi normal...

Són els líders súper-herois:

- Superman
- Spiderman
- Batman, etc

- [proposta de treball a casa: comparar algunes versions antigues i remakes de pelis de superherois. Quines diferències hi ha en quant al discurs? El personatge reflecteix diferents psicologies?]

1_superherois, 7'36"

Gràcies al documental de Spiderman podem veure una mica de l'origen d'aquests líders dels USA, que representaven la força dels USA al món, després de que al 1949 guanyessin la guerra. Era una lògica internacional. Però també hi havia una lògica més «domèstica»: evitar que la gent USA es passés al comunisme. Començava la Guerra Freda, una guerra de molta propaganda i guerra cultural a través de la nova indústria del cinema, de Hollywood.

- [proposta de treball a casa: investigar els orígens dels súper-herois (aquests i altres) i la seva significació política. Estareu estudiant els orígens de la cultura pop]

Després dels súper-herois, van arribar els «escollits». Tot va començar amb la Guerra de les Galàxies. És l'heroi del cinema fantàstic o ciència ficció.

- Harry Potter
- Matrix
- La Guerra de las Galaxias

- [proposta de treball a casa: veure aquestes pelis. Quins missatges hi ha a Matrix (això és motiu de seminaris i tot)? Què representa l'Estrella de la Mort a la primera pel·lícula de la Guerra de les

Galàxies i què representa en les darreres pel·lícules? Fer paral·lelismes entre la peli i la situació política internacional del moment]

2_elegidos, 2'52"

- [Quins altres «escollits» coneixeu?]
- [Quina relació hi ha amb figures religioses?]
- [text de referència per educadors/es i profes: [quadern 124 de Cristianisme i Justícia](#)]

Aquests escollits són cada vegada més iguals: són persones senzilles, del poble, qualsevol es podria sentir identificat (si és blanc i jove, al principi, i posteriorment es va ampliant). Per alguna raó, estan cridats a sobresortir de la massa, fer «ascens social» sense contradir el sistema (de consum, capitalista), fer-se líder. De la massa, al líder.

- [per què passar de persona extraordinària a persona normal?]
- [quin significat té ser líder? I ser escollit?]

En contextos de guerres, estan els «boys» que es preparen, donen tot de si mateixos per fer-se no súper-herois, sinó hiper-preparats: fan per a això unes gimkanes esgotadores, com a The Lone Survivor

- the lone survivor (és una peli sobre els Black Water, un cos militar privat, el que va matar a Ben Laden)
- Forrest Gump (és una paròdia de tota la història nordamericana recent, però inclou el militarisme de la guerra de Vietnam)
- nacido el 4 de julio (és una crítica al tema de la guerra del Vietnam)

3_gimkanes, 6'05"

Les darreres pel·lícules són satíriques, fan paròdia d'aquelles pel·lícules. Però fixeu-vos que El Sobreviviente és actual i les altres són anteriors.

- [Per què? Estan guanyant la guerra cultural?]
- [Quin significat té la paraula "soldat"? què opineu de que una institució jeràrquica gens democràtica defensi la democràcia i la llibertat?]

Un bon debat seria parlar sobre el paper dels exèrcits. En qualsevol cas, les pelis com les de Peter Berger (el de The Lone Survivor) renten molt la imatge de cossos de l'exèrcit que caldria posar en qüestió... o directament a la premsa! The Lone Survivor tracta de The Black Water, un exèrcit privat que ven els seus serveis als USA (paga la gent amb els impostos) i fan accions que són il·legals i que maten a molta gent innocent. A partir de la mort de Ben Laden, han aconseguit finançament i reconeixement per "treballar" a molts altres països... en els que no hi ha guerres declarades. Els anomenen "els talibans rosos".

- [proposta de treball a casa: cercar documentals sobre el tema]

De tanta preparació sorgeixen hiper-agents, des de James Bond a moltíssims altres. No hi entrem aquí, però és interessant preguntar-se per "com s'han format" aquests hiper-soldats o hiper-agents. A vegades, la diferència entre el bo i el dolent és... difícil d'entendre. Sembla que el bo és bo perquè lluita per USA, i el dolent ho és perquè lluita per algú altre. És normal, ja que el públic principal és nordamericà. A vegades, fan que els dolents s'hagin format com a narcotraficants, i amb això ja tenen prou justificació.

A The Lone Survivor ja veiem que hi ha discursos associats. I la gimkana per excel·lència... la de Leònides, rei d'Esparta.

4_creixement_leonidas, 4'24"

- [proposta de treball a casa: veure la peli 300 amb un para-sangs. Veure també Gladiator i les noves pelis que agafen la història com a referent]
- [és bo o dolent que es reinterpreti la història?]

Aquesta peli caldria comentar-la durant infinites sessions. En tot cas, ens centrarem en alguns aspectes. Ara mateix en la "iniciació" dels espartans.

- [agafar textos històrics i veure com s'explicava abans algunes de les històries]
- [Què penseu d'aquesta iniciació que es veu a 300?]

Es podríem imaginar una esvàstica al braç dels soldats que es formen, i entendríem perfectament que els nazis es formessin així.

Aquí ja es veu que juntament amb la preparació com a líder hi ha l'oratoría: els discursos són continus... i són el mateix discurs, sempre. Quin és el sentit del discurs?

5_creixement_leonidas2, 2'05" (amb discurs inclòs)

6_discurs_final300, 5'42"

7_discurs_Leonidas_Xerxes, 3'38"

És clar que la peli projecta la victòria a les termòfiles com un origen de la raó i la defensa de la llibertat front el barbarisme i la superstició. És un tema molt profund: és millor la raó que la superstició? Quan? Què es pot fer en nom de la raó i què no? La història dels USA es projecten cap enrere amb aquestes pelis com 300 o Gladiator. Això té profundes arrels racistes, i es mostra en els fenotips dels dos bàndols.

300, a més, té una estètica gay que no entrem a comentar perquè no dominem, potser hi ha una vinculació entre lo gay i una crítica al conservadurisme americà (de Bush i companyia), una mena de guerra entre la "raó" i la "superstició" de clau molt domèstica-USA. Això aniria en la línia del *llibre ¿Qué pasa con Kansas?: Cómo los ultraconservadores conquistaron el corazón de Estados Unidos* de Thomas Frank, molt interessant.

El líder és líder perquè sobresurt, es prepara, és fort, ràpid... i xerraire! Entre les seves qualitats hi ha que arrossega masses. Un exemple típic és el de Braveheart, que surt parodiat a APMs i tal.

8_discurs_Braveheart, 6'07"

No s'ho han currat gaire: el "poble" a una banda, homes lliures (perquè decideixen si lluiten –i perden- o no), a l'altra els "soldats", que no decideixen res. Però els "homes lliures" escocesos veuen que això va a favor dels nobles i no en tenen ganes. Arriba el líder i els parla des del cavall. Fins el darrer moment, tots a la una diuen que nanai, i en un minut, amb les paraules llibertat i dignitat, els convenç... poc creïble...

Però el discurs efectivament es repeteix de peli en peli. Un altre exemple és a 300:

9_motivacio300, 1'26"

Com es veu això des de la Península?

10_discurs_Mota, 1'25"

la llibertat... sacrificar-se per la llibertat. És el discurs dels USA, per la guerra freda, per distingir-se del comunisme... i per aguantar-se amb el que tenen. Per què haurien d'aguantar-se els treballadors i treballadores dels USA, deixar enrere la seva tradició comunitarista (reflectida en la peli *Las Uvas de la Ira*) i no "caure en la temptació" del comunisme? La democràcia i la llibertat és el lema, però com diu Chomsky, del que es tracta és de fer que aquesta democràcia no sigui efectiva.

- [proposta de treball a casa: veure la peli *Las Uvas de la Ira* per reconèixer el comunitarisme. Preguntar-se quins lideratges hi ha i quines diferències amb els líders actuals. Preguntar-se pel paper de les dones arrel de la darrera frase de la peli].
- [proposta de treball a casa: llegir el llibre *Las Uvas de la Ira* i veure quina adaptació s'ha fet, per comparar-la després amb altres].

Els empresaris ja han introduït a una sèrie de vídeos motivacionals aquest discurs. Als joves a l'esport els passen, els seus entrenadors/es, aquests missatges. La motivació es fa bèl·lica, esportiva i empresarial a parts iguals. Rambo fa discursos, tothom fa discursos. Veiem-ho en la seva forma més pura:

11_motivacio300, 1'26"

Aquí es veu una lògica imperial. Necessària per l'exèrcit USA, perquè tothom allà (de la gent pobre) té algú a les guerres, algun familiar que està a la USA army, i cal deshumanitzar els pobles en els que fan guerres.

11_discurs_motivacional1, 4'24"

12_discurs_motivacional_2, 5'20"

- [quin és el sentit d'aquest missatge motivacional?]
- [el reconeixeu? On l'heu sentit?]

Supermans, líders homes... i les dones? On són?

- [Quàntes heu vist en aquesta "única pel·lícula"?)
- [Si no són líders, què són? (premis (florero) i acompanyants, paper de reproducció social)]

Un parell de pel·lícules ens ho exemplifiquen perfectament:

- transformers
- battleship

13_dones, 4'34"

- [proposta de treball a casa: trobar pelis on les dones no facin aquest rol i veure quines alternatives es mostren]
- [quina influència real creieu que té això en les noies de la vostra edat? I en els nois?]

Ara ja podem fer una suma:

líders homes + dones acompanyants = família nucli de la societat

l'individualisme del capitalisme necessita «cura social», i això es basa en les dones, que han d'assumir aquest rol. No en l'estat o la comunitat (l'haurien de pagar els més rics). L'estat que basa el seu "estat del benestar" en la família-nucli-de-la-societat en realitat està fent que les dones el mantinguin perquè sigui la classe treballadora qui ho faci, a través d'elles.

Però si els líders ens han de protegir, de què ens han de protegir?

- [quins són els perills d'aquesta "única peli"?)

14_fi_del_mon1 5'24"

15_fi_del_mon2 5'38"

La cultura de la por: La solució és sempre la mateixa: les armes. Milions d'armes. La indústria més important del món: la de les armes. I lo fort és que la gent s'ho fa seu, la gent es prepara!!

16_preppers 2'06"

Aquí es veu com el comunitarisme, el sentiment anarquista existeix en la població nordamericana, barrejat amb racisme, amb la cultura de la por i en realitat prou divers.

- [proposta de treball a casa: veure els vídeos de Preppers i trobar la diversitat de motius pels quals la gent "es prepara". Trobar també quina mena de consells donen els "experts" en prepperisme. Qui deu ser aquesta gent?]

17_armes 2'31"

18_Matrix_Meatrix 24'13"

19_Matrix_armes 4'26"

- [La cultura de la por ja existeix als USA i és fomentada per *la peli* o neix a partir de *la peli* (i les notícies...)?]

Una explicació de la història USA a través de la cultura de la por:

20_historiaUSA 3'53"

Surt en el documental Bowling for Columbine, en el que es pregunten per què ha passat un tiroteig de joves a un institut.

- [Per què passen aquestes coses als USA?]
- [proposta de treball a casa: veure Bowling for Columbine]

La solució final per tot tipus de problemes és la mateixa. Fins i tot Matrix, que planteja que el que veiem no és real, al final es tracta de... disparar!

Tros_de_Matrix_trets (quan entren a l'edifici a rescatar a Morfeo).

Per què serveix una cultura de la por? Quina utilitat té? Un efecte polític:

21_parlament_2'34"

Aquí es mostra un possible efecte. Al vídeo de Michael Moore se'n veu un altre, la compra d'armes.

Pensem en el futur.

- [quins són els problemes greus que té el planeta, la humanitat?]
- [quina conseqüència de cara al futur pot tenir que es resolgui tot amb armes i de manera individual?]
- [Per què els és tan fàcil a la gent USA visualitzar l'apocalipsi, la fi del món?]

Fragment_documental_requiem_for_detroit

Als USA s'han trobat sovint amb "fins del món" locals. Las Uvas de la Ira és un exemple. La mobilitat de la gent és molt gran, i en realitat l'assentament humà és molt més precari i inestable que aquí. Tot són "noves urbanitzacions" i s'abandona el que queda enrere. Hi ha aquestes cicatrius per tot el país. Però també són típiques les ciutats en llocs inhabitable: el desert, sobretot. Per tant, l'existència humana està més lligada a episodis d'aparició i desaparició de tot.

Cal introduir aquí que la població blanca fuig de la negra, aquesta de la latina, l'altra de l'asiàtica... tot és molt Mad Max en el seu imaginari.

- [proposta de treball a casa: no veure Mad Max, és un pal]

La ciència, quin rol juga en tot això?

Principi de Ultimatum a la Tierra en el que la CIA o algo similar va i recull a tot tipus de científics. **Lo mateix a 2012.**

- [proposta de treball a casa: conèixer la història dels científics que van fer la bomba atòmica]
- [penseu que la ciència salvarà el planeta dels problemes reals que té?]
- [quines solucions coneixeu i quines us semblen raonables?]

La ciència i la tecnologia tenen un rol fonamental en *la peli*.

Transformers

La carrera armamentística és la política econòmica de la Guerra Freda: una manera USA de subvencionar a grans empreses de tecnologia punta, que tot el que investigaven acaba envaint el mercat (gas taronja, helicòpters, internet...).

- [Quins invents coneixeu que vinguin de l'àmbit militar?]

En canvi, el discurs era que l'estat no havia d'intervenir. Això els donava un avantatge estratègic internacional.

A USA hi ha un contrast molt gran entre lo artificial i lo natural. Yellowstone i Las Vegas són els símbols més evidents. Això configura per exemple el discurs ecologista, allà tot és conservació pura o artificialització màxima. L'agricultura, per exemple, és una fàbrica de productes, més que una activitat integrada entre la natura i la cultura.

Una de les solucions més habituals és... buscar nous planetes! Aquesta és només l'última pel·lícula que ha sortit a buscar nous planetes perquè la nostra Terra ja la donem per perduda...

22_altres_planetes, 2'23"

- [proposta de treball a casa: veure Interstellar]

Interstellar

- [quina visió dóna aquesta peli del que passa a la terra?]
- [quina simbologia té el núvol de sorra? Per què es forma? Quin lligam amb Las Uvas de la Ira?]

A Las Uvas de la Ira, tota una regió (Oklahoma i més estats) es van haver de buidar perquè no va ploure i la terra va fer-se pols, amb el Dust Bowl: http://es.wikipedia.org/wiki/Dust_Bowl Amb els préstecs que havien demanat, les terres se les van quedar els bancs. Van marxar cap a Califòrnia. El model agrícola que va provocar això i el que es veu a Interstellar és el mateix.

- [quina cultura es denuncia a la peli Interstellar? Què representa el protagonista, per contra?]

Interstellar és un crit modernista, una crida a que podem continuar amb el progrés, que no estem condemnats/des a la regressió... però sense canviar de model. I, és cert, tenen tota la raó, sense canviar de model... toca buscar nous planetes, perquè és incompatible amb el fet de que aquest... és finit. Però no és gaire realista amb la quantitat d'energia necessària per assolir nous planetes.

En tot cas, és cert que no sembla viable "salvar la humanitat", sinó més aviat "salvar l'espècie".

- [què en penseu? Cal salvar l'espècie? Cal salvar la humanitat? Cal salvar el planeta?]
- [realment el dilema és aquest? Morir o fugir? Tecnologia (per tenir el que esgotem) o tecnologia (per col·lonitzar altres planetes)?]

Als USA hi ha un altre debat, en el que no hem entrat aquí, entre "progressistes" i "conservadors", que aquí queda molt ben reflectit i la peli "The Host" és exactament la visió opositora... però és curiós com el model no canvia.

Pel·lícules alternatives? Una és molt moderna, anti-imperialista, tot i que no renuncia a les armes... però no fa una fugida cap endavant, sinó que atura el progrés invasor

23_avatar 3'25"

- [proposta de treball a casa: veure Avatar]

És curiós, precisament en el canvi de planeta... es troben el passat dels USA! Un western interplanetari. Es denuncia molt clarament l'economia extractivista. Però aquesta va rebre una crítica inesperada: des de l'Índia! Avatar és real, no cal anar a altres planetes a buscar històries de resistència i de cosmovisions confrontades:

24_avatar_real 12'20"

i tenim el nostre avatar estatal... on són aquí els líders? Quina mena de futur és el que es construeix? Ben diferent que a Hollywood

25_regresando_al_futuro 18'20"

- [proposta de treball a casa: veure Requiem for Detroit]

Requiem for Detroit és una "pel·lícula" apocalíptica. Runes, zombis pels carrers... el malson americà. La seva història de l'evolució de la ciutat és preciosa, és la història del somni americà, de la industrialització petrolera, que acaba, es destrueix i... neix en els marges, de nou, l'agricultura, els horts, la pobresa auto-suficient.

És possible fer pel·lícules amb altres valors? recomanem Antonia's Line... (com a deures per casa)